

**Zašto je važno ne
prelaziti granice?**

3-6 godina

Dječji vrtić Pčelica Bisag

Pedagog Branimir Vincek
Kontakt pitajpedagoga@gmail.com

- Djeca će ih pokušavati prijeći.**
- A mi ćemo to očekivati.**

Disciplina nije kazna već određivanje jasnih granica

Za vrijeme odrastanja dijete ima sve veću potrebu za istraživanjem okoline, izražavanjem svojega „ja“. To se ponekad može vidjeti i u ponašanjima koja mogu biti po njega samog opasna poput penjanja na opasna mjesta, potreba za istraživanjem svih pa i opasnih predmeta i slično. Vaše čvrsto „ne“ može kod njega izazvati ljutnju, bijes, protest, no to je „ne“ itekako potrebno kako bi ga zaštitili i podučili, jer postavljajući jasne granice zapravo pokazujete ljubav i želju da djetetu osigurate sigurnu okolinu, da ga naučite pravilima ponašanja, uspostavljajući odnosa s drugim ljudima. Što je dijete manje, granice trebaju biti čvršće i jasnije. Kako dijete raste i kako postaje sposobno biti sve više odgovorno, granice se mijenjaju, odnosno popuštaju. Između druge i treće godine djeca se počinju osjećati sve više neovisna, sve više toga žele napraviti sama, pokazati svoje sposobnosti. Tada se često javljaju i protesti zbog postavljenih granica. Sva djeca ponekad protestiraju, i u ovoj dobi je to razvojno uobičajeno. U ovo vrijeme, uloga je roditelja da postave granice, a uloga djece da ih preispituju.

Karakteristike djece

Dijete u ovoj dobi počinje razmišljati o osobnom ponašanju i osjećajima, kao i o ponašanju i osjećajima druge djece, što predstavlja početak emocionalne inteligencije. Razvija se osjećaj za pravednost i obzirnost, briga za drugoga (altruizam) i sposobnost za dijeljenje tuđih iskustava (empatija), koji usmjeravaju djetetov moralni razvoj. Moralni razvoj uključuje prepoznavanje i usvajanje brige za osjećaje drugih („dječak plače jer mu nedostaje mama“) i osvještavanje kako svojim ponašanjem može utjecati na osjećaje druge djece („djevojčica plače jer sam joj uzео igračku“).

Socijalizacija djeteta u skupini vršnjaka u dječjem vrtiću temelj je prvih socijalnih iskustava i pravila koja dijete prihvaća. Pravila predstavljaju priliku djeci za postizanjem ravnoteže između svojih želja i potreba drugih. Dijete uči da i zajednica od njega nešto očekuje (vršnjaci, odgojitelji), te tako usvaja i pravila skupine kojoj pripada. Ovo je faza kada započinje djetetovo prepoznavanje osobnog neposlušna i posljedica svog ponašanja. Budući da postignuća i vještine potpomažu razvoj samopoštovanja, neophodno je ostaviti djetetu priliku za popravljivanje pogreške.

Što mogu roditelji?

Obiteljski rituali (za vrijeme ručka, dječja igra, odmor, prije spavanja) veoma su važni dio djetetovog svakodnevnog života. Nasuprot sadržajnog i uzbudljivog dana, djetetu se potrebne tihe i mirne aktivnosti (razgovor, čitanje priča) pred polazak na spavanje, lakše će se smiriti, utonuti u san. Objasnite djetetu da se pravila slijede zato što su pravedna i svima prihvatljiva, a ne zato što ih nameću oni koji su veći i jači („vрати igračku jer sam ja tako rekao“). Zahtjevi trebaju biti primjereni dobi, situaciji i karakteru djeteta. Pretjerani zahtjevi, koji nisu u skladu sa stvarnošću, mogu doprinijeti lošijem samopoštovanju djeteta. Tada zahtjevi postaju kritike pa se javlja inat i neposluš djeteta. Dijete ima potrebu da ga se prihvati kakvo jest, ponekad nemirno i neposlušno, a ne uvijek kakvo bi roditelji željeli da bude. Pohvale su jako važne i potrebne, ali kada uvijek i samo njih koristite, dijete se može osjećati nesigurno te učestalo tražiti potvrdu, odobrenje i pohvalu prije svake samostalne odluke. Iskoristite prilike u kojima se neka poželjna ponašanja mogu pretvoriti u igru („tko će se brže obući“). Dijete će ih prihvatiti, brže usvojiti lakše, jer igra je spontana aktivnost u kojoj svako dijete uživa. Pomozite djetetu prepoznati osobni neposluš i pronaći način na koji bi se nepoželjno ponašanje moglo popraviti. („Shvaćas li što se dogodilo“?, „Kako bi to mogao popraviti?“). Ohrabrite ga u odluci da se ispriča drugome, onome kome je „napravilo štetu“. Na taj način dijete pokazuje brigu o osjećajima drugih te postaje odgovorno za svoje ponašanje.

Napadaji bijesa

Kod djece do četiri godine starosti frustracija, prepreke, postavljenje granice često dovode i do napadaja bijesa koje može biti popraćeno udaranjem, vikanjem, bacanjem na pod, samoozljeđivanjem i slično. Takvi se ispadi češće događaju kada su djeca umorna, gladna, žedna, iscrpljena i slično, u situacijama većeg emocionalnog uzbuđenja, straha, stresa ili pak dosade ili kao oblik traženja roditeljske pažnje (posebno ako dijete ima iskustvo da takvo ponašanje priziva mnogo roditeljske pažnje).

Kako izbjeći napadaje bijesa?

- Osigurajte vrijeme za igru s vašim djetetom, planirajte svaki segment dana
- Postavite jasne granice (djetetu razumljive) te budite u njima dosljedni, bez povremenih popuštanja
- Pokažite poštovanje prema djetetu – dajte im do znanja da vam je jasno što žele i kako se osjećaju i onda kada nešto ne mogu dobiti („Vidim da želiš čokoladu, ali ne možeš ju dobiti sada nego poslije ručka“).
- Pomognite djetetu da jasno i na prihvatljiv način izrazi svoje osjećaje i želje. Iza ponašanja koja se često doživljavaju kao inat, prkos, neposluš i slično krije se djetetova potreba koja nije jasno izrečena. Pomognite im da u tome budu uspješniji, dajte im primjer što i kako trebaju učiniti. („Sviđa ti se ta igračka, želio bi ju posuditi. Zamoli prijatelja da ti posudi.“)
- Korisnije je nagrađivati ponašanje koje je poželjno nego kažnjavati ponašanje koje ne želimo. Obratite pažnju na što više poželjnih ponašanja u toku dana i pohvalite dijete. Poželjna ponašanja se ne podrazumijevaju, potrebno ih je prepoznati i pohvaliti. Time ćete povećati učestalost ponašanja koja želite vidjeti kod vašeg djeteta.

Kada se napadaj bijesa ipak dogodi...

- Ignorirajte, ne uspostavljajte kontakt očima (pri tome budite sigurni da je dijete sigurno, zaštićeno, da se ne može ozlijediti)
- Maknite dijete iz situacije u kojoj se napad bijesa javio ako je to moguće
- Obratite pažnju na dijete kada se počne ponašati na željeni način
- Kod blažih protesta preusmjerite djetetovu pažnju na nešto drugo
- Ne popuštajte u vašim zahtjevima uslijed napadaja bijesa
- Kod kuće se ponašajte jednako kao i vani (ne popuštajte zbog okoline)